

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΑΣ

ΕΝΟΧΟΙ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ

(Τυπώθηκε στο «*Αστυ*» της Παρασκευής, σελίδα 1, στήλη 7).

Ζήτημα της ημέρας κατάντησε ο έρωτας του *Θοδωρίδη* και της *Κυβέλης*—του *Κώστα* *Θοδωρίδη*, του έξοχου νέου, του προικισμένου με όλα τα ψυχικά χαρίσματα, και της *Κυβέλης* *Μυράτ*, της όμορφης και εξακουσμένης θεατρίνας της *Νέας Σκηνης*. Τα δυο παιδιά—γιατί παιδιά είναι κι οι δυο τους—αγαπηθήκανε και φύγανε μαζί την *Κυριακή* *βράδι*, για την *Ευρώπη*, αφήνοντας πίσω τους, μαζί με τα δυο μωρά της *Κυβέλης*, ένα θόρυβο δημοσιογραφικό άσυνειθιστο, μια κουτσομπολιά αδιάντροπη, ένα ξεσπάσμα της κοινωνίας μας όχι και τόσο τρανταχτικό.

Γράφαν, γράφουν και θα γράφουν. Το ζήτημα σηκώνει νερό. τραβάει πεντάρες και οι φημερίδες κολληθήκανε σ'α στερέδια πάνου του. Ο *Σταθόπουλος* μάλιστα τους έκαμε κι άγνωση στην «*Ακρόπολη*», τους άγανωματοποίησε δηλ., ο φίλος μου ο *Σταθόπουλος* που ίσια ίσια δεν έπρεπε λέξη να γράψει, γιατί είναι φίλος και του *Θοδωρίδη* και της *Κυβέλης*, φίλος στενός και τω δυνάωνε, τόσο φίλος ώστε να μην του επιτρέπεται να μιλήσει αλλά να κάθεται σ'άν και μ'ας παράμερα και να παρακολουθεί με λύπη το ξετύλιγμα του δράματου. Ο *Σταθόπουλος* είναι δημοσιογράφος μά είναι κι άντρας και σε μερικές περιπτώσεις ο άντρας σκοτώνει το δημοσιογράφο. Του είπαν να γράψει και δεν είχε την παληκαριά ναρνηθεί. Τόσο το χειρότερο γι'αυτόνε. Δω κι εμπρός θα τρέμει κανείς νάν του πει μυστικό μήπως και γίνει καμιά μέρα, άλλ *Θοδωρίδη*, άγνωση. Κ'είχε δικιο κάποιος φίλος που ένα βράδι, όταν παινεύονταν ο *Σταθόπουλος* πως ξέρε να θάφτει τα ξένα μυστικά, του παρατήρησε γελώντας:

—Ναι, μά ξέρεις να θάφτεις κι εκείνους που σ'τα λένε!...

Και γά σήμερα που θάφτει το *Θοδωρίδη* και την *Κυβέλη*, τους δυο φίλους του. Σ'όλη αυτή την υπόθεση υπάρχει βέβαια κάπιο σκάνταλο κοινωνικό, μά το σκάνταλο δεν είναι η άπαγωγή της *Κυβέλης*, το σκάνταλο είναι το άγνωση του *Σταθόπουλου*.

Η *Κυβέλη* άγάπησε ένα νέο κι έφυγε μαζί του. Γιατί τον άγάπησε κι αν έπρεπε νάν τον άγάπησει, θάν το όπτε μοναχοί σας. Έδώ θα ξετυλιχτούν ξανά τα γεγονότα, ιδίαιθινα γεγονότα κι όχι τα φανταστικά, κι απ'αυτά θα ξεπηδήσει μοναχό του το συμπέρασμα. Το σπουδαιότερο για μένα και για μερικούς άλλους φίλους μου είναι όχι γιατί άγάπησε η *Κυβέλη*, αλλά γιατί την άγάπησε ο *Θοδωρίδης*. Κι άπανου σ'αυτό το γιατί στηρίζεται όλο το δράμα κι όλος ο θόρυβος που τριγύρω του γίνεται.

Άρχη λοιπόν του παρχμυθίου 'Ο άντρας της *Κυβέλης* είχε τή μανία—ας μή πούμε, α θέλτε, και καλλιτεχνική μανία—να δημιουργήσει γύρω στη γυναίκα του *Αύλη*. Τέτιες *Αύλες* υπάρχουν τρεις τέσσερις στη *Άθήνα* κι αποτελούνται από μια κυρία κι από πέντε δέκα νέους που θαμάζουν ή φλετρώνουν την κυρία και που περιποιούνται αναγκαστικά και τον κύριο. Δεύτερο φουστάνι δέ γίνεται δεχτό στις τέτιες *Αύλες*. Κ'έτσι βλέπουμε καμιά φορά σ'έν περίπατο ή στα θέατρα ή σ'άλλα κοσμικά κέντρα την κυρία, τον κύριο και τους πέντε δέκα τρίτους μαζί. Ο κύριος ίσως να καμαρώνει που η γυναίκα του έχει τόσους θαμαστές, ή κυρία ίσως να σιχαίνεται μέσα της τον κύριο πούναι τόσο καλός, τόσο πολύ καλός, και οι τρίτοι ίσως να τους κοροϊδεύουν τους δυο, ίσως και να κοροϊδεύονται από τους δυο της. Η *Αύλη* καμιά φορά διαλύεται ήσυχα ή συχα, καμιά φορά τελιώνει και σε οικογενειακά δράματα—αν τύχει να ξεγλυστρίσει άθελα ή κυρία σ'έν κατήφορο που της έτοιμασε ο άντρας της, ή αν ανάμεσα στους *Αύλικούς* βρεθεί και κανένας που δεν του άρτεει να κοροϊδεύεται.

Τέτια *Αύλη* είχε και η *Κυβέλη* και στην *Αύλη* τραβήχτηκε, δέ θέλω να πω με ποιόν τρόπο, κι ο *Θοδωρίδης*. Ένας άθροπος σ'έν τον *Κώστα*, δλωσιόλου ξεχωριστός, με χαραχτήρα διαμαντένιο, με μόρφωση δυνατή, με φερσίματα όχι ψευτοαριστοκρατικά, αλλά αδομάτως εύγενικά, αν μπορεί νάν το πει κανείς έτσι, ένας άθροπος λοιπόν τέτιος, προικισμένος με τόσα ψυχικά χαρίσματα, που λατρεύεται από τους φίλους του δεν μπορούσε παρά ναγαπηθεί κι από την *Κυβέλη*. Γιατ'η χαριτωμένη αυτή κουκλίτσα της *Νέας Σκηνης* έδειξε με την τέτια προτίμησή της πως ξέρε να ξεχωρίζει, να διαλέγει, να τραβιέται από την έσωτερική όμορφιά, από το «μέσα πλούτος». Κι αυτό εξαγνίζει κι άνυψώνει την *Κυβέ-*

λη. Όσο κι αν καταδικάσει κανείς τή μανία που έφισε τα δυο παιδάκια της, τόσο θαμάζει τή γυναίκα που ξέρε να διαλέξει.

Ψέματα πως ο *Θοδωρίδης* την πολιορκήσε στενά με τον έρωτα του, ψέματα πως ο *Θοδωρίδης* τή θαμπωσε με τους παραδες που ξόδευε για χάρη της. Ο *Σταθόπουλος* τα ξέρε αυτά κι ο *Σταθόπουλος* έπρεπε να μην τα γράψει. Ξέρε πως άλλοι το πολιορκούσανε στενότερα το φτωχό κορίτσι, ξέρε πως άλλοι ξοδεύανε όχι διπλά αλλά χιλιάδιπλα από το *Θοδωρίδη*. Μά η *Κυβέλη* δεν είναι απ'τι γυναίκοι που ζιππάζονται με τα έρωτικά σαλιαρίσματα και που θαμπώνονται με τους παραδες. Η *Κυβέλη* βύθισε τή ματις της βαθύτερα, δλόισα στην ψυχή του διαλεχτού της, και η ψυχή είναι που την ζιππασε και που τή θαμπωσε.

Τι έκαμε η *Κυβέλη* μόλις πείστηκε πως άγαπάει το *Θοδωρίδη*; Σκέφτηκε πρώτα πρώτα, σ'έν τίμια γυναίκα που είταν και που είναι, πως δεν έπρεπε ναπατήσει τον άντρα της. Και του τόπε. Μάλιστα, του τόπε. «*Άγαπώ το Θοδωρίδη*» του είπε. Είπε την *Άλήθεια*. Μά τί άλλο από την *Άλήθεια* είναι η *Τιμή*; Μπορούσε κι αυτή αξιόλογα, σ'έν τόσες άλλες, νάν το κρύψει από τον άντρα της, να ζει ήσυχα σ'έν σπιτάκι της, να χεροκρατείται σ'έν θέατρό της και να περνά εϋτυχισμένες στιγμές με τον καλό της. Η κοινωνία θάν την έχτιμούσε τότε. Τέτια έχτίμηση όμως δεν την ήθελε η *Κυβέλη*, τή σιχαίνονταν, και την πέταξε κατάρουτρα της κοινωνίας. «*Ηθελε να μείνει τίμια γυναίκα κι έμεινε*», *Άλ-λιώτικα* θάτανε κι αυτή μια μοιχαλίδα κοινή σ'έν τόσες άλλες, και τέτια ποτέ δέ θάν τή άγαπούσε ο *Θοδωρίδης*.

Αυτό το ξέρω πολύ καλά. Ο *Θοδωρίδης* που δεν είναι καθόλου διαχυτικός, που τρομάζει να του βγάλεις από το στόμα του με το τσιγγέλι μισή λέξη, σ'αυτό το ζήτημα γινότανε φλύαρος. «*Την άγαπώ γιατί φέρθηκε έτσι τίμια με τον άντρα της*». Τίποτ' άλλο δεν έλεγε, μά για τον *Κώστα* τα λίγ'αυτά λόγια είτανε φλυαρία άκρατητη. Ο τίμιος άντρας, ο σκεπτικός, ο ύπολογίζοντας με μαθηματική ακρίβεια την κάθε πράξη του και το κάθε κίνημά του, μοναχά έτσι μπορούσε ναγαπήσει. Και η τίμια γυναίκα μοναχά από τέτιον άντρα της άξιζε ναγαπηθεί.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΣΤΟ ΛΑΡΥΓΓΑ

Μερικά κεφάλαια από ένα καινούριο βιβλίο «*ΤΟ ΧΤΙΚΙΟ*»

Το Μάη του 1905 η λαρυγγολογική εταιρία της *Λόντρας* έτοιμασε μια μεγάλη γιορτή για την εκατοχρονιά του *M. Garcia*. Παράσημα σημαντικά του στάλθηκαν από το βασιλέα της *Ισπανίας* και *Άγγλιας* κι ο μεγάλος χορηγός *Κάιζερ* δεν έμεινε πίσω απ'όλα τα μέρη του κόσμου οι λαρυγγολόγοι και του τραγουδιού οι τεχνίτες έστειλαν έπιτροπές να συχαρούνε το γέρο *Garcia* το *maestro di bel canto* και τον έφεδρέτη του καθρέφτη που μ'ας έδειξε ζωντανό και κινάμενο το λάρυγγα. Κι ο γέρο *Garcia* όρθός μ'όλα του τα εκατό έβλεπε στο

καθρεφτάκι του μέσα της άθανασίας τον πρώτον αιώνα.

Ο *Manuel Garcia* δάσκαλος του τραγουδιού είχε από καιρό την ιδέα να ιδεί το λάρυγγα να βγάλει τή φωνή. Πολλές φορές το είχε δοκιμάσει δίχως να το κατορθώσει, όταν άξαφνα περιπατώντας μια μέρα στο *Port Royal*, στο *Παρίσι*, παρουσιάστηκε εμπρός του η έφεδρή του έτοιμασμένη σ'ένα δράμα· ένα μικρό καθρεφτάκι βαθιά μέσα το λαιμό κι ένας άλλος καθρέφτης δέ από τ'άνοιχτό στόμα να φωτίζει εκείνο. Απ'το *Port Royal* όλοίσινα στού *Charièrre* το μαγαζί. Εκεί βρίσκει ένα καθρεφτάκι με μακρί χερούλι που ένας δοντίστης είχε πρό χρόνια παραγγείλει μά δεν πήγε να το πάρει. Από του *Charièrre* ίσια σπίτι, βουτά το καθρεφτάκι στο ζεστό νερό για να μην άχνίζεται, το σκουπίζει, το βάζει βαθιά στο λαιμό του ίσια πάνω απ'το λάρυγγα· μ'ένα καθρέφτη του χεριού φέρνει και ρίχνει το φως στο καθρεφτάκι και βλέπει σ'έν καθρέφτη που κρατούσε στο χέρι το λάρυγγα του να καθρεφτίζεται. Μετά την πρώτη χαρά και συγκίνηση μελετά τα όσα είχε πρό καιρό στο νού. Και μετά ένα χρόνο το 1855 παρουσιάζει στη *Βασ. εταιρία* της *Λόντρας* τή μελέτη του (φυσιολογική

εξέταση της ανθρώπινης φωνής).

Οι τραγουδιστές είναι σ'έν τα πουλιά· όπως εκείνα, κελαϊδούνε, μά σ'έν κι εκείνα δέ ξέρουν το πώς» είχε πει ο περίφημος φυσιολόγος *Zohann Müller* που είχε λαμπρά μελετήσει τα φυσιολογικά της φωνής με πειράματα στο νεκρό λάρυγγα, μά δεν κατόρθωσε να ιδεί το λάρυγγα ζωντανό, κλόμα κι αφού ο *Garcia* δημοσίεψε τή μέθοδό του.

Ο τραγουδιστής κατάφερε πολύ έφκολα σ'έν έαυτό του εκείνο που τόσο δυσκόλεψε τον έξοχο φυσιολόγο και τόσους άλλους. Το κατάφερε γιατί η τέχνη του τραγουδιού του είχε έτοιμάσει τα όργανα σ'έν πειθαρχία. Και μάλιστα η έπιτυχία έφτις με την πρώτη φορά έδειξε πως η μέθοδος του *Garcia* όπως το λέγει κλόλας ο ίδιος από καιρό είταν η σωστή. Ο *Garcia* όχι μόνο σ'έν έαυτό του, αλλά και σ'άλλους πέτυχε· μά κι οι άλλοι άφτοι είταν άνθρωποι με λάρυγγα μαθημένο απ'το τραγούδι. Πόσο σήμαινε το λαρυγγοσκόπιο όχι μόνο για τή φυσιολογία, αλλά και για τή τέχνη μας, τή γιαντρική, τόνωσε νωρίς ο *Garcia* και παρακίνησε γιατρούς στο *Παρίσι* το *Mandl* και το *Segond* να καταπιαστούνε τή δουλιά. Από δώ ξεκίνησε η τέχνη η λαρυγγοσκοπική μά δεν είναι έδώ ο τόπος

Περσότερα δὲ χρειάζονται. Τὸ εἰδύλλιο ἢ ἡ τραγωδία ξετυλίγεται καὶ δὲν ξέρουμε πότε καὶ πῶς θὰ τελειώσει. Οὔτε ὁ Θεοδώριδης οὔτε ἡ Κυδὲλη εἶναι ἔνοχοι. Αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα. Οἱ ἔνοχοι εἶναι ἄλλοι, εἶναι πολλοί, εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ φίλοι, οἱ περίφημοι φίλοι, αἰσθηματικοὶ Γαλεότοι καὶ Γαλεότοι πραγματικοί, ποὺ βοηθήσανε τὰ πράματα νὰ φτάσουνε στὴν ἀπαγωγὴ καὶ ποὺ σήμερα σκολιάζουν τὴν πράξη καὶ σφίγγουνε, θλιμένοι τάχα, τὸ χέρι τοῦ σύζυγου. Θῦμα εἶναι καὶ ὁ καημένος ὁ Μυράτ. Ἴσως θῦμα τοῦ πεπρωμένου κι αὐτός.

Ἀπὸ ὅλη ὁμως αὐτὴ τὴν ἱστορία ξεπηδάει μεγάλη ἡρώισσα ἡ Κυδὲλη. "Οὐχὶ μονάχα γιατί ἔτσι τίμια διαχειρίστηκε τὸν ἔρωτα τῆς, ἀλλὰ καὶ γιατί ἔδωσε ἕνα γερὸ μάθημα στοὺς ἄντρες ποὺ φιλοδοξοῦνε νὰ σχηματίσουν τριγύρω στὶς γυναῖκες τους ἄδελφ. Οἱ τέτιοι ἄντρες μοιάζουνε σὰ νὰ λένε στὶς γυναῖκες τους:

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γκνηθῶ ἀπὸ σένα. Σοὺ φέρνω ἄλλους καὶ διάλεξε.

Κι ὅταν ἡ κυρία διαλέγει, οἱ τέτιοι ἄντρες δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ θυμώσουν, οὔτε νὰ ξαφνιαστούνται, παρὰ πρέπει μονάχα νὰ κρίνουν ἐν ἡ ἐκλογῇ τῆς κυρίας εἴταν καλὴ ἢ κακὴ. Ψυχρὸς κι ἀμερβόλητος κριτικὸς μονάχα αὐτός ὁ ρόλος ταιριάζει σὲ τέτοιους σύζυγους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Χάρηκα ποὺ διάβασα μιὰ τίμια δήλωσι τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Πέμπτης. Ὁ Σταθόπουλος δικαιολογείται πῶς ἀναγκάστηκε νὰ γράφει τὸ ἀνάγνωσμα γιὰ νὰ σώσει τοὺς φίλους του ἀπὸ τίς ψευτιὲς καὶ τίς συκοφαντίες τῶν ἐφημερίδων, ἀφοῦ πέντε (Θεούλη μου!) ἀναγνώσματα ἐτοιμαζόντουσαν, ἀπὸ διαφόρους Ἀθηναίους ἀναγνωματογράφους, νὰ φορτωθοῦνε στὴ ράχη τοῦ Θεοδώριδου. Ἔτσι κάπως ἡ θέση τοῦ Σταθόπουλου πύει νάναί τόσο δύσκολη, ὅσο δείχτηκε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐπειτα καὶ τἀναγνώσμα τῆς «Ἀκρόπολης» εἶναι ἀρκετὰ καλογραμμένο καὶ διαβάζεται μ' ἐνδιαφέρον ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἐνα μεγάλο ἐλαφρυντικὸ κι αὐτό, καθὼς λέν οἱ δικηγόροι, γιὰ τὸ Σταθόπουλο.

Δ. Τ.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

1.

Οἱ θύμισες ποὺ φέρνουνε χαρὰ καὶ θλίψη ἀντάμα
Κάνουν ἀπὸ τὰ μάτια μου δάκρυ φωτιὰ νὰ πέφτει
Κι ὅλες τοῦ κόσμου οἱ ὁμορφίες τριγύρω μου, ἕνα θάμα
Ἰσκιος περνοῦν καὶ σβένδονται σὲ μαγικὸ καθρέφτη.

2.

Τὰ μάτια σου φωτίζουνε τὸ μάθρο νοῦ μου ἀκόμα
Ἀκόμα κι ἂν ἐσθύσανε κ' εἶναι βαθεῖα στὸ χῶμα
Καὶ στὴν καρδιά μου ἀφέδγατο τὸ γέλιο σου βροντᾷ.
Μνήμα σου τούτῃ δέφτερο καὶ μιὰ παρηγοριά.

3.

Μέσ' στὴ γυνοπωριάτικη βραδιά ποὺ περπατῶ
Τὸ φεγγαράκι χαίρουμαι, τὰ φύλλα τὰ πεσμένα,
Γιατὶ λαμπρά νεκρικὴ τὴ λάμψη του θαρρῶ
Καὶ εἶναι τίς ἐλπίδες μου θυμίζουνε σὲ μένα.

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1.

Βοῆχει καὶ πέρα στὴ σπηλιά δὲν πᾶει, σὰν λογαριάζει
Ἐκεῖ πῶς ἔδαν' ὁ πιστικὸς, ποὺ πάντα τὴν πειράζει.
Ὁ ἄσκημαμῶρης χαίρεται νὰ σκάξῃ ἢ βοσκοπούλα.
Κάλλιο νὰ πῇ τὸν Ἀη—Ἀιά, νάνεβη στὴν κορφοῦλα.
Μὰ ἔαφνου, ὅ,τι φοβότανε, μέσ' στὸ μικρὸ ξωκλήσι
Καρτέρι λὲς ὁ πονηρὸς τῆς κόρης εἶχε στήση.

2.

Τῆς κόρης ἀπὸ τὴ βροχὴ νερὸ τὸ ρούχο στάζει.
Καὶ στὸ ξωκλήσι ὁ πιστικὸς γι' ἀπὸ φωτιὰ τοιμάζει
Καὶ συνταβλίζει μὲ χαρὰ κι ὅλο ξυλάκια βάνει.
Κι ἡ τόση καλοσύνη του, σὰν πιδ ὁμορφὸ τὸν κάνει.
Στεγνώνσανε τὰ ρούχα τῆς μὲ τῆς φωτιᾶς τὴν πύρα
Μὰ μέσα τῆς καὶ στὴν καρδιά νοιώθει σωτὴρ πλημμύρα.

3.

Νερὸ κατέβασε πολύ. Πῶς νὰ διαβῇ τὸ ρέμα;
Ψέμα πῶς ξέρεῖ τὴν πορὶα, πῶς δὲ ροδᾶται ψέμα.
— Ἐλα, τῆς λέει, μὴ ντρίπεςσι, στὰ γέρια νὰ σὲ πάρω
Γιὰ σένα ἐγὼ θὰ πιάσω καὶ μὲ τὸν ἴδιο Χάρη—
Καὶ σκύβοντας τὴν ἄρπαξεν ὁ πιστικὸς στὸν ὦμο
Κι ἡ κόρη νοιώθει ξαφνικὰ χαρὰ μαζὶ καὶ τρόμο.

4.

Τὸ γέλιο κόπη κι ἄλλαξε τῆς ὀψης τῆς τὸ χρῶμα
Στὸ ρέμα ἔζηλ τὸ νερὸ τῆς φέρνει, λίγο ἀκόμα
Νὰ πῇ, λιγοψύχης, ἄχ, τὰ μάτια δὲν ἰνέγει,
Γιὰ μιὰ στιγμὴ τάχειλι τῆς τοῦ νοῦ τάχειλι σμίγει.
Καὶ φέβγοντας πρὸς τὸ χωριὸ, φλόγα κρυφὴ τὴν καίει,
Ἀννογέται τὸ φίλι τοῦ πιστικοῦ καὶ κλαίει.

Τρυγητὴς 1906.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Α. ΣΙΓΑΝΟ

Τὸ «Νέον Πνεῦμα» δὲ μᾶρψε καιρὸ καὶ τόπο νὰ σὰς ἀπαντήσω ἀμέσως ἐστὶ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμῆ» κ' ἐκρυψα τὴν ὁρεξή μου γιὰ τὸ σημερινό. Ἀλλὰ τί νὰ σὰς πῶ! τὴν ἐκρυψα τόσο καλὰ, ποὺ ἐπιτέλους τὴν ἔχασα. Σὰς συμβαίνει αὐτὸ καμμιά φορὰ; Ἐμὲν συχνά... Καὶ τώρα θὰ μοῦ ἦταν τόσο κουραστικὸ, ποὺ θὰ καταντοῦσε ἀδύνατο, νὰ ξαναγυρίσω γιὰ τρίτη φορὰ στὸ «21», νὰ ξαναθυμῶ λεπτομέρειες καὶ νὰ σὰς δείξω πόσο ἔχετε ἄδικο. Προτιμῶ νὰ μιλήσω λίγο γιὰ σὰς, καὶ υποθέτω πῶς αὐτὸ εἶναι πιὸ εὐχάριστο καὶ γιὰ τοὺς δύο μας.

Καὶ σεῖς δὲν εἰσθε δὲ ἀπὸ κείνους ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ σὰς ἀπαντήσῃ! Ἀνάμεσα ἐστὺς τόσους κριτικούς γρήγορα πήρατε μιὰ θέση ξεχωριστή, ὅχι μόνο γιὰ τὴν εὐλικρίνεια καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώμης σας, ἀλλὰ προπάντων γιὰ τὴν προσπάθεια ποὺ κάνετε πάντα νὰ τὴν δικαιολογήτε καὶ νὰ τὴν ἀποδείχτε. Καὶ μάθηση ἔχετε, καὶ φυσικὸ γούστο καὶ καλὴ προαίρεση. Ἀν καμμιά φορὰ πέφτετε ἔξω, αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνῃ! Εἰσθε πολὺ νέος ἀκόμα, — ἂν δὲ σφάλλω, ἐστὴν ἡλικία εἶμαι διπλὸς ἀπὸ σὰς, — καὶ φυσικὰ σὰς λείπει κάπως ἡ πείρα, τὸ μέτρο, κ' ἐκεῖνο τὸ κάτι ποὺ οἱ κουτόφραγκοι τὸ λένε τάκι. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, σὰς παρασέρνει συχνὰ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἢ ἡ ἀγανάκτηση σὲ παράλογες ὑπερβολές. Εἰρετε, παραδείγματα: ἡ γὰρ, πῶς μοῦ ἀπαντᾶτε γιὰ τὸ «21»; Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ εἶχα 'πῇ ἐγὼ πῶς εἶναι τουλάχιστο οἱ «Πέρσαι» τοῦ Δισχύλου! Μὴ ὅλα 'κεῖνα ποὺ λέτε, πραγματικῶς, δείχνετε πῶς τέτοιο θὰ τὸ ἠθέλατε σεῖς, κ' ἐπειδὴ δὲν εἶναι τόσο μεγάλο, τὸ κτυπάτε. Ἐνῶ ἂν ὠμολογούσατε ἐκεῖνο ποὺ εἰσθε πρόθυμος νὰ ὁμολογήσετε, — δηλαδὴ πῶς ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα, — γιατί ἐστὶ εἶδος του, καὶ ἐστὶν τεχνολογία του καὶ ἐστὶν μοντέλο του εἶναι κάλλιστο, — ποῖός ξέρεῖ! μπορεῖ νὰ βρισκόμαστε σύμφωνοι κι' ἀπ' τὴν ἀρχή.

Γενικῶς δείχνετε πολὺ μεγάλη αὐστηρότητα ὅταν κρίνετε. Εἶναι χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῶν νέων καὶ τῶν... γέρων. Θὰ ἔλεγα πῶς μόνο οἱ μεσοκοποὶ ἔχουν τὸ προτέρημα τῆς ἀκριβοδικίας, ἂν δὲν ἐκινδύνευα νὰ κάμω ἔτσι ἕναν ἀστεῖον Πίνακα κριτικῆς ἡλικίας.... Προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ γι' ἀγάπη σας πῶς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μέσον ὅρο καὶ πῶς εἶτε ἀπὸ

νὰ μπούμε σὲ καθέκαστα· εἴπαμε μόνο λίγα ἱστορικὰ γιὰ νὰ προσθέσουμε πῶς τὸ καθρεφτάκι ποὺ μᾶς δείχνει τὸ λάρυγγα στὴν ταχτική του ζωῇ, ν' ἀνασάινει, νὰ φωνάζει, νὰ τραγουδεῖ, τὸ ἴδιο μᾶς δείχνει καὶ τὰ ὅσα μπορεῖ νὰ πάθει, καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ γιαντρίσουμε πολλὰ πολὺ περισσότερα παρὰ πρὶν.

Ἀπὸ αἰῶνες μελετιούνταν ἡ φυματίωση μὲ ζήλο ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους γιαντροὺς. Στὸν περασμένο αἰῶνα, μάλιστα ἀπὸ τὰ μέσα του κ' ἐδῶ, ἀρκετὰ ζητήματα ἀρχισαν νὰ ξεκαθαρίζουν. Τὸ λάρυγγα σκόπι στὸν ἴδιο καιρὸ ἐρχεται νὰ φέξῃ ἐν ἀπ' τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς· ξεχωρίζει τότες ἄλλες πάθησες ποὺ τίς πέρνανε γιὰ φθίση· δείχνει τίς τότες καὶ τότες μορφές ποὺ πέρνει ἡ φυματίωση στὸ λάρυγγα. Ὅσο γιὰ τὴν θεραπείαν στὰ πρῶτα χρόνια καμμιά μεγάλη ἐπίδραση δὲ βλέπουμε. Στὸν περασμένο αἰῶνα τίς ἀρχὲς ὁ μέγας Κλινικὸς Laennec (1823) εἰδείζε πῶς τὴ φθίση, τίς καταστροφές, τὴ φθορὰ στὰ πνεμόνια τίς φέρναν τὰ φυμάτια μὲ τὸ λιώσιμό τους. Μετὰ λίγα χρόνια ὁ Virchow ἀποδείχνει πῶς τὰ ἴδια γίνονται καὶ στὸ λάρυγγα (onkologie 1864).

Μ' ὅλα ἄφτα οἱ παλιὲς ἰδέες γιὰ καιρὸ ἀκόμα κυριαρχοῦν. Ὁ Louis λέγει πῶς τὸ φλέμα ποὺ

ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ πνεμόνια, ἀπὸ εἶναι ποὺ φέρνει τὰ ἔλκη, τίς πληγὲς στὸ λάρυγγα, ὅχι τὰ φυμάτια.

Ἐπειτα τοῦ Rokitsansky τὸ κύρος στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα εἶταν ἀκόμα μεγάλο. Ὁ Rokitsansky ἔλεγε πῶς πρὶν πάθει κανεὶς εἶχε μέσα του τὴν προδιάθεσιν· προδιάθεσιν, ὅχι ἔτσι ἀόριστη, γενικὴ, ἀλλὰ ἰδιαίτερη καὶ ὁρισμένη ὁργανικὴ προετοιμασία. Μιὰ δυσαναλογία, δηλαδὴ σημαντικὴ ἀναμεταξύ τὰ δύο κυριώτερα ὄργανα τοῦ στήθους, καρδιά πολὺ μικρὴ, πνεμόνια μεγάλα. Τὴ δυσαναλογία τούτῃ τὰ ὄργανα θὰ τὴν εἶχαν ἀπὸ κατὰβολῆς τους. Σὲ τέτια συμπεράσματα ἔφτανε ὁ Rokitsansky μὲ τίς ἀνατεμοπαθολογικὰς του μελέτες· εἶχε μεγάλη ἐπίδραση ἡ γνώμη του στὸν καιρὸ τῆς.

Πολλὰ θάρρητα δὲν εἰδὲν βέβαια ἰδέες τέτιες. Καὶ μολοντούτο πολλοὶ γιαντροὶ προσπαθοῦσαν ν' ἀλαφρύνουν τὰ βάσανα τῶν φθισικῶν μὲ τοπικὲς θεραπείες στὸ λάρυγγα ὅταν ἔξαφνα στὰ 1865 τὰ πειράματα τοῦ Villemain σὺν ἑνὰς ἀνεμοστρόβιλος φέρνουν ἀληθινὴ ἀναστάτωση στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον. Ὁ Villemain κατορθώνει νὰ μεταδώσῃ τὴν φυματίωση.

Τὰ πειράματά του τὰ δοκιμάζουνε παντοῦ. Παντοῦ τὰ βρίσκουνε σωστά. Νέο ζήτημα γενίεται πᾶ νάναί ἀραγε; ἡ μολερτικὴ οὐσία ποὺ δίνει τὴν φυματίωση γενόντας τὸ φυμάτιο. Κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη τόσοι καὶ τόσοι ἐρεθνητὲς ζητοῦνε ἀπὸ τὸ κάτω τὸ εἰδικὸ τέλος στὰ 1882 ὁ Koch παρουσιάζει τὸ βάκιλο ποὺ πῆρε τὸνομά του. Χελώνια στὸ λαιμὸ, φυματίωση τῶν κοκάλων, φυμάτια στὰ ἄλλα γάγγλια καὶ στ' ἄντερα, κεχροφυματίωση, κροκοπλεμονίες, λύκος στὸ δέρμα, σ' ὅλα ἄφτα ὁ Βάκιλος παρὼν, γιὰ ὅλα ἄφτα τὰ τόσο διαφορετικὰ τὴν ὄψιν ἢ νοσογόνα αἰτίαι μιὰ.

Ὁ Βάκιλος τοῦ Koch εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς τὸ εἰδικὸ αἷτιο καὶ συνάμα τὸ χαρακτηριστικὸ τὸ γενικὸ γιὰ τὰ φυμάτια, ὅπου κι' ἂν τὰ βρίσκουμε. Οἱ νέες ἰδέες γενοῦν ἐλπίδες.

Ἐκεῖνο ποὺ φαίνονταν οὐτοπία, ἀρχισε νὰ μιὰζει δυνατὸ, λοιπὸν ζήτητὸ, προσπαθητὸ. Θὰ μᾶς ἔφερνε τόπο πολὺ ἂν θέλαμε νὰ ἐκθέσουμε πόσοι καὶ ποῖοι ἀπὸ δῶ κι' ὅμπρὸς προσπαθήσανε γιὰ τὴν τοπικὴν θεραπείαν τῆς φυματίωσης στὸ λάρυγγα.

Ἄς πούμε μὲ λίγα λόγια ποὺ βρίσκεται σήμερα τὸ ζήτημα.

Μονογλωμὰ σὲ ζήτημα τέτιο δὲν περιμένουμε.

Χαρακτήρα είτε με σκοπόν άλλο—άγαθόν πάντα—παρενθουσιάζομαι. Σεις υποτιμάτε τὰ ἔργα κ' ἐγὼ τὰ ὑπερτιμῶ. Θέλετε λοιπὸν νὰ συμφωνήσουμε σὰν καλοὶ φίλοι; Νὰ ρίξουμε λίγα νερό, ἐγὼ στὸ κρασί μου καὶ σεις ἐπὶ τὴν χολή σας.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς καλλίτερα νὰ βγῇ κανενὸς τὸ μάτι παρὰ τὸ ὄνομα. Μὰ νὰ χαρεῖτε τὰ μάτια σας καὶ τὸ νομῶς σας, εἶπα ἐγὼ ποτὶ πῶς τὸ τοῦ βίν-κας εἶνε ἐξοχο καὶ πῶς ἐξοχο θὰ τὸ εὑρίσκει καὶ ὁ Ἑρμῶνας; Εἶπα μόνο πῶς θὰ τὸ ἔκρινε ἐπὶ τὸ «Νου-μᾶ» ἐπιεικέστερα ἀπ' ὅ,τι τὸ κρίνατε σεις, καὶ πῶς θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου πῶς γιὰ τὸν Πολέμη εἶνε ἕνα βῆμα. Τίποτ' ἄλλο! Πῶς τώρα κάτω ἀπ' αὐ-τὴς τίς ἀθῶες γραμμὲς, ὁ «Νουμᾶς» κατάρθωσε νὰ διαβάσῃ ἀέζοχο, ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει. Ὅχι, τὸ ξέρω κ' ἐγὼ: Εἶνε γιὰτὶ οἱ γραμμὲς αὐτὲς εἶχαν τὴν ὑπογραφή μου.

Ἀλήθεια, πῶς σὰς φάνηκε τὸ τελευταῖον ποίημα τοῦ κ. Καβάφη; Φρικτό, ἔ; Νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλή-θεια, καὶ μὴν δὲ μ' ἐνθουσίασε, κ' ἂν ἦταν μόνο αὐτὸ — ἡ πολλὰ ἄλλα ὁμοία του — ποτὶ μου δὲ θῆ-λεγα γιὰ τὸν Καβάφη ὅσα εἶπα γι' αὐτὸν ἐπὶ τὰ «Παναθήναια». Ἀλλὰ γιὰτὶ, σὰς παρακαλῶ, νὰ κρίνω ἀπὸ τὰ χειρότερα καὶ ὅχι ἀπὸ τὰ καλλίτερα; Ὁ Καβάφης ἔχει γράψῃ πέντε-ἑξὶ ποιήματα τόσο ἑμμορφα, τόσο βαθειά, τόσο μεγάλα μπορῶ νὰ πῶ, ὅσο λίγοι ποιητὰδες. Κ' ἕνα μονάχα θὰ ἔφθανε — π. χ. τὰ «Τείχη» — νὰ δείξῃ πῶς εἶνε ποιητής.

Ποιητὴς μὲ δική του ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, μὲ δική του φόρμα, μὲ δική του γλῶσσον, μὲ δική του τέχνη. Ἀλλοινοῦ μπορεῖ νὰ μὴν ἀρέσῃ ἑμένα μοῦ ἀρέσει, πολὺ, καὶ ἐπὶ μέρος καὶ ἐπὶ σύνολο. Ἀκόμα καὶ τὸ προχθεσινὸν ποίημά του, ποῦ δὲ θὰ μ' ἐνθουσίαζε μοναχὸ του, ὅταν τὸ βάζω κοντὰ ἐπὶ ἄλλα, βλέπω πῶς ταιριάζει σὰν ἀδελφὸν τοῦς, ἀσχημότερο ἴσως ἀλλὰ γνήσιον. Καὶ ἴσως μαζί μὲ τὰ ἄλλα κάτι νὰ λήξῃ κ' αὐτό, — σὰν ποίημα, — ἐκεῖ ποῦ μοναχὸ του εἶνε ἀπλὸ καὶ περιττὸ σχόλιον τοῦ Πλουτάρχου. Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν ὅμως τέτοια σημεῖα παίρνει πάν-τα ὁ Καβάφης καὶ τὰ ξαναλὶεῖ μὲ λίγα λόγια δικὰ του — δικὰ του. Ὅχι, ἐγὼ δὲν πετῶ τὸ Δημή-τριόν του τὸν βάζω δίπλα μὲ τὸν Τάκτιόν του καὶ τότε βλέπω πῶς στέκεται καὶ πῶς ἀξίζει. Κάτι ἀξίζει. Ἀδιάφορον ἂν αὐτὸ δὲ φανερὸν καθαρά, κα-θὼς εἶνε τὸ ποίημα ἑτοῖ μόνον τοῦ ξανατυπωμένου ἐπὶ τὸν κύφωνα τοῦ «Νουμᾶ» μ' αἶνα μπουγαδοκό-φινον γιὰ περικεφαλαίαν» δηλαδὴ, μὲ τὸ φοβερό καὶ

τρομερὸ ἐκεῖνο σχόλιον ποῦ προηγείται. Σὲ τέτοια δοκιμασία ὅχι Καβάφης μὰ οὔτε Ὁμηρος δὲ θὰ μπορούσε νὰ νικήσῃ.

Θὰ μοῦ πῆτε: Καὶ τί σχέση ἔχετε σεις μὲ ὅλ' αὐτὰ; Καμμία, τὸ ξέρω. Ἐτοῖ σὰς τὰ εἶπα, γιὰτὶ τόφερε ἡ κουβέντα. Καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθεῖτε.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΥΝΟΠΩΡΙΝΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

1

Ψυχὴ μου, κ' ἂν μαράθηκες στὸν πόνο μὴ στενάξεις,
'Ακόμη λίγο βάσταξε καὶ μὴ ταπεινωθεῖς.
Δὲν εἶναι λίγο ἀφίνοντας τὸν κόσμον νὰ φωνάζεις,
Πῶς ἀπ' τὴ λήθη πέρασες χωρὶς νὰ λερωθεῖς.

2

Μὴν κλαῖτε δέντρα ἂν τὸ πικρὸ τοῦ χυνοπώρου ἀγέρι
'Εμάρνανε τὰ φύλλα σας κ' ἔμειναντε γυμνά,
Μὴν κλαῖτε, πάλι ἡ ἀνοιχτὴ θάρσει καὶ θὰ σὰς φέρει
Καινούρια φύλλα πράσινα στὰ φουντωτὰ κλαριά.
Μὲ τάσημένα δάκρυα τοὺς θάρθουνε γιὰ νὰ ράνουν
'Αθροῦλες ἀπριλιάτικες τὰ φύλλα σας ξανά.
Καινούρια πάλι θάρθουνε πουλιά νὰ σὰς τραλλάνουν
Κ' ἐρωτικὴ νὰ χτίζουνε στὰ κλώνια σας φωλιά.
'Αφ' ὅσας ἐμὰ νὰ κλαίγουμε ποῦ δὲ θὰ νῆρθε πάλι
Νὰ μὰ ἀναστήσῃ ἡ ἀνοιχτὴ, μὰ ἡ βαρυχειμωνιά
Τὴν καθέρπειδα μοῦκαψε κ' ὁ πόνος γὰρ ἀγάλη
Σὰ τὸ σαρὰν: ἔμαρνανε τὴ δόλια μου καρδιά.

Παραίσις. 906.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Σ' ἕνα περασμένο σου φύλλο ἔγραψε κάποιος Καλκουτιανὸς κάτι γνωστικὰ πράγματα γιὰ τὸ ἀρφα-βητὰρι τῆς δημοτικῆς. Πρότεινε μάλιστα νὰ τυ-πωθῇ σὲ καλὸ χαρτὶ καὶ μ' ὁμορφες ζουγραφίες γιὰ νὰ γίνῃ βιβλίον χαρδὸς γιὰ τὸ παιδί, παιγνίδι ὠφέ-λιμον κ' ὅχι βασανιστήριον καὶ στρεβλωτήριον. Κι ὁ Καλκουτιανὸς βάζοντας τὸ χέρι στὴν τσέπη εἶπε πῶς δίνει καὶ μιὰ λίγα γιὰ τὰ ἔξοδα. Τὸ ἴδιον λέει νὰ δώσῃ κ' ὁ Ἰνδιανὸς θεὸς Krishna ποῦ ρίχτηκε στὰ γεμάτα κ' αὐτὸς στὸ γλωσσικὸ ζήτημα τώρα ποῦ ξέπεσαν πιά τὰ θεολογικὰ μαλλοκοπήματα.

Ὁ Νουμᾶς εἶπε τότε πῶς καλὸ θὰ εἶτανε νὰ γί-νῃ συνεισφορά γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ μὰ θάρρῳ πῶς δὲν

ἔβαλε τὸ πρᾶμα ὁμπρὸς μ' ἀρκετὴ ἐπιμονή. Ἀξίζει ὡς τόσον καὶ παραξίζει νὰ γίνῃ κάτι συστηματικὸ γιὰ νὰ βγάλουμε πέρα τὴν ἰδέαν ποῦ μὰς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν ἀνατολή.

Ἐνα ὁμορφὸ ἀρφαβητὰρι θὰ πῇ ὁ ἥμερα γιὰ μὰς παραπάνω κ' ἀπὸ τὴν Πόλιν. Ἄν τὸ παιδί τ' ἀγα-πήσῃ θ' ἀγαπήσῃ καὶ τὸν ἑαυτὸ του. Εἶναι στὰ θέ-μελα τῆς ψυχῆς του, εἶναι τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς γνώσεως. Ἀπὸ κεῖ πηγάζει ὅλη τῆς ζωῆς του ἡ λο-γική. Ὅλοι μας θυμούμαστε τὰ πρῶτα μας βιβλία σὰ νὰ τὰ διαβάσαμε χτές. Εἶναι χτισμένα μέσα μας. Κεῖνα πάλι ποῦ διαβάσαμε χτές μπορεῖ νὰ τὰ ξε-χάσαμε κιόλας—στὴν ἰδέαν ποῦ εὐκόλως ξεφλου-δίζουν καὶ πέφτουνε. Στέκει γνωστότατος νόμος τῆς ψυχολογίας πῶς οἱ ἀρχικὲς ἐντύπώσεις εἶναι κ' οἱ πλεονέστερες τῆς ψυχῆς μας. Τὸ ἀρφαβητὰρι τέ-τοια ἔχει ἀξία. Θὰ γίνῃ μ' αὐτὸ τὸ πρῶτον σπουδαῖον βῆμα γιὰ νὰ μορφώσουμε καλλίτερον φύτριν καὶ νὰ γνωρίσουμε τὰ παιδιὰ τὴν ὁμορφὴν τῆς ἀλήθειας.

Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται παράταρτο ν' ἀντιγράψω ἐδῶ κάτι λόγια σωστά ποῦ μοῦ ἔγραψε ἴσια ἴσια γι' αὐτὸ τὸ ἀρφαβητὰρι μιὰ δημοτικίστρια ποῦ χωρὶς ἄλλο θ' ἀγαπᾷ τὰ παιδιὰ τῆς ὅχι μόνο μὲ τὴν καρ-διά μὰ καὶ μὲ κρίσιν καὶ μὲ νοῦ. «Θὰ εἶδνα — γρά-φει — κάτι καὶ γὰρ μὲ χαρὰ καὶ θ' ἀγόραζα δίχως ἄλλο ἕνα ἀντίτυπον γιὰ τὸ μικρότερό μου κοριτσάκι ἀποῦ δὲν ἔσπασε ἀκόμα τὸ κεφάλαιον τοῦ πάνω σὲ «ἀνιδεώτατα ἀρφαβητάρια τῆς καθαρεύουσας» τ' ἀρ-φαβητάρια ποῦ ἔκαναν τὴς δυὸ μεγάλες μου νὰ κρύβουνε μαῦρα δάκρυα ὡς ποῦ νὰ μάθουν νὰ «διαβάζουν» πῶς «ὁ ὄνυχ τῆς γαλῆς» εἶναι ὀδὺς καὶ «πῶς ὑπάρχουν στὸν κόσμον «αἱ καλαὶ ματαί»».

Ἄς ἀνοιχτῇ λοιπὸν κατάλογος κ' ἂς τυπώνεται ὁλόκληρος κάθε Κυριακὴ στὸ Νουμᾶ ὡς ποῦ νὰ μα-ζευτοῦν ἀρκετοὶ ποσάδες γιὰ νὰ τυπωθῇ ἀνθρωπινὰ τὸ ἀρφαβητὰρι τῆς δημοτικῆς.

Οἱ σοφοὶ Μάγοι τῆς Καλκούτας τάξανε κιόλας δυὸ λίρες. Βάζω καὶ λόγου μου ἄλλες δυὸ. Καὶ γί-νουνται τέσσερις. Κάτι θὰ μὰς δώσουν καὶ ἀπ' ἄλλου.

Λίγη φωνὴ χρειάζεται μόνο. Κι ὁ Νουμᾶς ξέρει νὰ φωνάζῃ.

Karachi 17.906.

Δίκος σου
ΕΡΜΟΝΑΣ

Στις 18 τοῦ Σεπτεμβρίου, τ' ἀπόγευμα, γινέχκανε στὸ Μέ-δαν τὰ ἐγκαίνια τῆς προτομῆς ποῦ στήσανε τοῦ ἀλησμό-νητου Ζολᾶ, τοῦ δοξασμένου πρωτοπαλλήκαρου τῆς Ἀλή-θειας καὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Τὰ τιμημένα ὀνόματα τῆς ἀξέχαστης «Υπὸθεσης» δὲν ἔλειψαν ἀπὸ μιὰ τίτλια συγκινητικὴ τελετῇ. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔστειλε ἀντιπρόσωπον. Πῶς διαβαίνουν οἱ καιροὶ!

Πολλοὶ γιατροὶ θεωροῦν ἐκεῖνον ποῦ καταγίνεται νὰ θαραπέψῃ τὴν φυματίωση στὸ λάρυγγα ἢ ἀπλοῖκὸ ἢ ἀγρύρτη: Οἱ ὅπαδοι πάλαι τῆς τοπικῆς θεραπείας θεωροῦν τὴν γνώμην ἐκεῖνον ἰδιαίτερα ἀσχυρῆτη. Τὶς παραπάνω φορὲς λέν ἐκεῖνοι ἡ φυματίωση εἶναι πρὶν ἀπὸ τὴν προχωρημένην στὰ πνευμόνια ὅταν ὁ λάρυγγας βρῖσκεται πειραγμένος. Ἡ πρόγνωση εἶναι βαρὴ καὶ γίνεται βαρύτερη ἀμα πειραχτεῖ κ' ὁ λάρυγγας. Τὶ ἱλπίδες μένουν; καὶ γιὰτὶ νὰ βασανίζε κανεὶς τὸν ἄρρωστο;

Ἡ φυματίωση λέν οἱ ἄλλοι εἶναι ἕνα νόσημα γενικὸ μολεφτικόν. Τοῦτο ὅμως δὲ θὰ πῇ πῶς δὲ τὰ ὅργανα μονομιᾶς φυματώνονται καὶ μονομιᾶς κιόλας στὸν ἴδιον βαθμὸν βλαμένα. Ἐπειτα ἂν στὰ πνευμόνια δὲν μπορούμε, στὸ λάρυγγα ὅμως μπορούμε νὰ κάνουμε τοπικὴν θεραπείαν. Μήπως μ' ἀφ' ἧς δὲν ἔχουμε καλὰ ἀποτελέσματα στὴν φυματίωση τῶν κοκάλων λ.χ., ὅταν μάλιστα τὰ πνευμόνια δὲν εἶναι πειραγμένα;

Πιὰ γνώμη ν' ἀκολουθήσῃ ὁ ἄρρωστος; καὶ τί γνώμη ὁ γιατρός ποῦ δὲν ἔχει ὁ ἴδιος πείραν δική του; Καλὲς εἶναι οἱ γενικὲς ἰδέες ὅταν στὰ καθέ-καστὰ οἱ διαφορὲς εἶναι μικρὲς καὶ ὅταν τὶς διαφο-ρὲς ἀφ' ἑαυτῶν μπορεῖ νὰ τὶς κοιτάξῃ κανεὶς ἀδιάφορα.

Μὰ ἐδῶ στὸ ζήτημα τοῦτο, στὰ περισσότερα ζητή-ματα τὰ γιατρικὰ, ὅπως στὰ ἀνθρώπινα, ἴσα ἴσα τὰ καθέκαστὰ φέρνουνε τὶς δυσκολίες: οἱ ἄρρωστοι μὰς εἶναι διαφορετικοὶ καὶ ἀλλιώτικοι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, κ' οἱ διαφορὲς γινόνται τὰ προβλήματα.

Συχνὰ ἀπάνω κάτω 20-30% παθαίνουν οἱ φθι-σικοὶ καὶ στὸ λάρυγγα: οἱ ἄντρες συχνότερα παρὰ οἱ γυναῖκες: συχνότερα οἱ μεσοκοποὶ μὰ κ' οἱ γέροι καὶ τὰ παιδιὰ μποροῦν νὰ πάθουν.

Πολὺ σπάνια νὰ πειραχτεῖ ὁ λάρυγγας πρῶτος. Τὶς περισσότερες φορὲς ἡ φυματίωση εἶναι προχωρη-μένην στὰ πνευμόνια ὅταν ἀρχίσῃ νὰ πειράζεται ὁ λάρυγγας. Καὶ φυσικὰ μὲ τὸ λάρυγγα πειραγμένον βαρύνει τοῦ φθισικοῦ ἡ στάσις. Σημείωσε πῶς τὸ κλίμα ποῦ τόσο καλὸ μπορεῖ νὰ κάμῃ: ὅπως εἶπαμε γιὰ τὰ πνευμόνια, στὸ λάρυγγα δὲ φαίνεται νάχει ἐπίδραση μεγάλη.

Εἶδα τόσους φθισικοὺς νὰ γυρίσουν ἀπ' τὴν Αἴ-γυπτον κ' ἀπὸ ἄλλα μέρη μὲ τὸ λαϊκὸν χειρότερον παρὰ ὅταν πῆγαν. Μὰ κ' ἡ θάλασσα δὲ φαίνεται νὰ κάνει μεγάλον καλόν. Ὅσο γιὰ τὰ ἀψηλά βουνὰ ὅλοι λένε πῶς δὲν κάνει νὰ πηγαίνουν ἐκεῖ ἀ-πάνω.

Νὰ βλάψῃ ἄραγε τὸ κλίμα; Δὲ μοῦ φαίνεται

Ὁ λόγος ἐκεῖνος μιάζει μὲ πονηρίαν ριχμένους. Ὁ λάρυγγας θέλει ἰδιαίτερον κ' ἐπίμονον κοίταξιν. Δί-χως τὴν, ἡ ἀρρώστια προχωρεῖ κ' εἶναι φαίνεται πῶς τὸ κλίμα ἔβλαψε. Τέλος τοῦς λάρυγγοςφύματος δὲν τοὺς καλοδέχονται, ὅπου κ' ἂν πάνε.

Καὶ λοιπὸν ἡ περαιτέρω ἐνόχλησις στὸ λάρυγγα πρέπει ἀμέσως νὰ καλυπνύεται. Σὲ πολλοὺς δὲ βρῖσκουμε ἄλλο ἀπὸ μιὰ καταροή. Σ' ἄλλους πρῶ-τοφαίνεται μιὰ φωνητικὴ ἀδυναμία. Ἡ φωνὴ κου-ράζεται, θαμπώνει μετὰ μικρὸν κόπον, πέφτει, σβύνει πρὸς τὸ βράδι.

Παρατηροῦνται τίτλια σὲ χλωροτικούς ποῦ πα-θύνουνε κατόπι φυματίωση: ἂν καὶ κατὰ τὶς νεώ-τερες ἰδέες οἱ χλωροτικοὶ ἔχουνε πρὶν τὸ φυματο-μῶλεμα μέσα τοὺς, κ' ἀπὸ τοὺς κάνει χλωροτι-κοὺς.

Ἄλλοτες βρῖσκουμε τὸ ἕνα φωνοχόρδι παράλυτο: θὰ ζητήσουμε ἀλλοῦ τί σημασία ἔχει τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Καμιά φορὰ βρῖσκουμε τὸ λάρυγγα δυνατὰ φλο-γισμένον, τὴν βλενογόνα βερνικωμένην ἢ χρισμένην ἐδῶ καὶ κεῖ μὲ κίτρινωπὴν ὕλην. Ἄν τύχῃ στὰ φωνοχόρ-δια ἀπάνω καὶ καμιά πλάκα παχυδερμική τότες μιάζει πολὺ σὰ φυματικὴ ἢ κατὰστασις καὶ μπορεῖ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. 70. 10

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιάκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδρόμου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῇ].

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπρὸς τὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΡΟΔΟΤΗΣ

κι ὁ Ζαῖμης ! Δὲν τὸ εἶπανε ἀκόμα οἱ Κρητικοί, μὰ τὸ εἶπανε οἱ λεύτεροι Ἕλληνες, καὶ τὸ γράψανε μάλιστα. κ' εἶναι τὸ ἴδιο. Κι ἀκόμα οὔτε μῆνας δὲν πέρασε ποὺ κατέβηκε ὁ Ζαῖμης στὴν Κρήτη. Ποῦ νὰ περάσει καὶ ξάμνη!

Ὁ Ζαῖμης εἶπε τὴ γνώμη του γιὰ τὴ Μακεδονία· εἶπε πὺς φοβάται δι' ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία νὰ δυσκολευτεῖ νὰ τὴ δώσει στὴν Ἑλλάδα, μπορεῖ νὰ εἶπε καὶ τίποτε παραπάνου, πάντα ὅμως ὡς ἀτομικὴ γνώμη, καὶ χράπ! πᾶρ' τὸνε μέσα ! Προδότης κι αὐτός. Προδόνει, ὡς Ὑπατος Ἀρμοστής, τὴ Μακεδονία, καθὼς ὁ Πρίγκηψ, ὡς Ὑπατος Ἀρμοστής, προδῶσε τὴν Κρήτη ! Τόχει φαίνεται τὸ ἀξίωμα νὰ βγάζει προδότες. Μὰ κρίμα τοὺς προδότες αὐτοὺς νὰ μᾶς τοὺς δίνει ἡ Κρήτη ποὺ ἔ-

να μὴν εἶναι. Προσοχή — Ἄλλοτες πάνε πγὶο βαθιὰ τῆς καταρῆς οἱ βλάβες : ἐδῶ κ' ἐκεῖ ξεγδάρματα, ἔλκη ριχὰ· τὰ φωνοχόρδια σὰν παντοφάγωμένα στὴν οὐρὰ τους. Χρειάζεται προσοχὴ μεγάλη στὴ διάγνωση.

Λίγους φυματικούς βλέπουμε στὰ πρῶτα στάδια. Οἱ παραπάνω πάνε στὸ γιὰτὸρ δταν πγιά εἶναι προχωρημένες οἱ βλάβες· καὶ σὲ μερικοὺς εἶναι βαριεὶς ἀπ' τὴν ἀρχή.

Κάθε τίτιος ἄρρωστος εἶναι κ' ἓνα νέο πρόβλημα κλινικό. Μὲ σκέψη πρέπει νὰ ζυγιάσουμε τὸ κάθε τις. Ἡ τέχνη μας ἔρχεται σὲ μεγάλες δυσκολίες. Μὲ ἀταξωμένα χέρια δὲν μπορούμε νὰ μένουμε κ' ἐκεῖνο ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε εἶναι δύσκολο, κι ἂν ὁ ἄρρωστος δὲ μᾶς βοηθήσει μ' ὑπομονή κ' ἐπιμονή, τίποτις δὲν κατορθώνεται. Ἰσως σὲ λίγο θὰ εἶναι βρασμένο κ' ἐτοιμασμένο τὸ ζουμί ποὺ θὰ καθαρίζει μὲ λίγες γουλιές τὸ σῶμα ἀπὸ βακίλους καὶ φυματίαι. Ἰσως σὲ λίγο θάχουμε τὸν ἀντιφυματικὸ χυμὸ ποὺ σὲ μερικές ἐνέσεις θὰ μᾶς ἀλλάξει τὴ σύσταση τοῦ κορμιοῦ ἔτσι ποὺ νὰ μπορούμε τὰ μικρόδια νὰ ζήσουμε μέσα μας. Ὡς τότες εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ πολεμοῦμε μὲ τὰ ὅπλα ποὺ ἔχουμε στὰ χέρια. Ὅταν ὁ ἄρρωστος ἔχει ἀντίσταση στὸ σῶμα καὶ δύ-

σαμε τώρα μόνο παληκάκια καὶ πατριώτες ἀληθινὸς μᾶς ἔδινε.

Ἀνάγκη νὰν τὸ ποῦμε κι αὐτὸ, νὰ συνστήσουμε δηλ. στοὺς Ἀθηναίους φημεριδογράφους νὰ μὴ συγκομεταχειρίζονται τόσο κι αὐτὸ τὸ ἐπίθετο γιὰτὶ νὰ μᾶς τὸ χαλάσουν καὶ νὰ χάσει σὲ λίγο ὀλωσδιόλου τὴν ἀξία του, καθὼς τὴ χάσανε καὶ τόσα ἄλλα ἐπίθετα γιὰ τὸν ἴδιο λόγο. Σήμερα δὲν μπορεῖς ἓναν ποὺ προσφέρει μὴ μεγάλη ὑπερσία στὴν πατρίδα νὰν τὸν πείς πατριώτη γιὰτὶ τὸ ἐπίθετο κατάντησει κοινότατο, ἀφοῦ οἱ φημερίδες τὸ κολλᾶνε σὲ κάθε τενεκέ· οὔτε ὁ τίτλος τοῦ εὐεργέτη ἔχει μεγάλη ἀξία, οὔτε ὁ τίτλος τοῦ δραστήριου, ἡ τιμίου, ἡ φιλοπονωτάτου ὑπαλλήλου λ. χ., ἀφοῦ σκορπιούνται κάθε μέρα μὲ δση ἀπλοχεριά καὶ τὰ παρὰσημα. Ἔτσι θὰ καταρτῆσει μὲ τὸν καιρὸ κι ὁ τίτλος τοῦ Πρὸδότη. Θὰν τὸν ἔδω σὲ κανέναν καὶ θὰ σοῦ λέει κ' εὐχαριστῶ.

Καὶ γιὰ νὰ γυρίσουμε στὰ Κρητικά, καὶ γιὰ νὰν τὸ γενικέψουμε καλύτερα κάπως τὸ ζήτημα, ἡ Ἑλλάδα μπορεῖ νὰβγαλε ὡς τώρα πολλοὺς ἀνόητους, στενοκέφαλους, ἀρχομανῆδες, ἀφιλότιμους πολιτικούς, μὰ πρὸς τὸς πολιτικούς δὲν ἔβγαλε. Κι αὐτὸ θαρροῦμε δὲν εἶναι μικρὴ τιμὴ γιὰ τὸν τόπο μας ποὺ τόσες ἄλλες πολιτικὲς ἀμαρτίες τὸν βαραίνουν.

ΚΙ ἈΛΛΟΤΕ

γράψαμε γιὰ τὸν κ. Φαρδούλη καὶ θαρροῦμε πὺς εἶναι περὶττὸ νὰ ξαναγράψουμε, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ ἔχοχο χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» ποὺ κάθε γραμμὴ του εἶταν καὶ μιὰ γερὴ καταπακιά στὴ δημοκρατία του. Μὲ τὸ χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου ὁ κύριος Ἀπεργιάρχης ξεσκεπάστηκε ὀλωσδιόλου κ' ἐλπίζουμε πιά δῶ κι ὀμπρὸς νὰ μᾶς ἀφίσει ἡσυχους.

Ὁ Φαρδούλης ἀνακατεύεται στὶς ἀπεργίες ὄχι γιὰτὶ πονεῖ τοὺς ἐργάτες ἀλλὰ γιὰτὶ ὀνειρεύεται νὰ γίνει βουλευτής. Ἐνας δρόμος κι αὐτὸς ποὺ φέρνει στὴ Βουλῇ, ἀφοῦ κι αὐτὸς ὁ δρόμος εἶναι στρωμένος μὲ τὰ χαλίγια τῆς δημοκρατίας. Ἀ μᾶς πεί ὁ Φαρδούλης πὺς εἶναι καὶ σοσιαλιστής, θὰ γελάσουμε. Γιατὶ μοναχὰ ἓνας Ἀντύπας ἀπόδειξε μὲ πράματα κι ὄχι μὲ κούφια λόγια πὺς μπορεῖ νὰ γίνει κ' ἐδῶ σεβαστὸς ὁ σοσιαλισμός· καὶ μπροστὰ σ' ἓναν Ἀντύπα οἱ Φαρδούληδες πρέπει νὰ βουδαινούνται.

ναμὴ ἀρκετὴ στὸ ἴχαραχτήρα, δταν οἱ βλάβες στὰ πλεμόνια δὲν εἶναι προχωρημένες, ἡ τοπικὴ θεραπεία ἄς εἶναι ριζικὴ ὅσο γίνεται· τὰ μέρη τὰ βλαμμένα θὰ κοποῦνε μὲ τὴν κορτερὴ τσιμπίδα, εἶδος κορτερὸ διπλοχούλιαρο ἢ θὰ καοῦνε μὲ τὸ γαλθανοκάφρη.

Κάποιες φορές τὰ φυμάτια μὲς τὸ λάρυγγα σωρίζονται σὲ ὀγκώματα (φυματοβλάστια). Κι· ἀφτὰ πρέπει νὰ βγίνουν ἀλάκερα.

Ἄλλοτες τὰ φυμάτια λιώνονται, προχωρεῖ ἡ ἔλκωση βαθιά, φτάνει στὴν κοκαλωσιὰ τοῦ λάρυγγου, πρὶξίμο ὀμπυωμένο σὰν ἀπόστημα μαζέβεται πλάι στὸ χόνδρο (περιχονδρίτης τοῦ κρικοῦ τῆς ἀρύταινας). Ὁ γόνδρος μπορεῖ νὰ νεκρωθεῖ δταν τὸ ὀμπυωμάζωμα τὸν τριφυρίσει. Ζητᾶ τότες δρόμο νὰ βγεῖ ἢ ὅζω πρὸς το λαίμῳ ἢ μέσα πρὸς τὸν οἰσοφάγο.

Σ' ἓνα νέο ἀξιωματικὸ φθισικὸ μὲ μιὰ τομὴ πλάι στὸ λάρυγγα πῆγε βαθιὰ κ' ἔδωγα ἀλάκερη τὴ δεξιὰ ἀρύταινα ποὺ εἶταν ἀπὸ περιχονδρίτη νεκρωμένη, καὶ μὲ τὸν ἀκατάπατο βῆχα τὴν ὀμπυωρὴ τὴν τυρανία στὸ κατέπιωμα ἔκανε τὴ ζωὴ μαρτύριο. Ὁ ἄρρωστος ἔθανε. Μετὰ χρόνια ἔπαθε πλεθρὸ καὶ πῆγε.

Σ' ἄλλους τὰ φυμάτια εἶναι στὸ βάθος καὶ μένουν ἐκεῖ· δὲν ἀνεβαίνουν στὴν ὄψη. Ἐῖρω μιὰ φθισικὴ ποὺ ἔχει πρησμένο ὡς εἶδος ἀδράχτι 15 χρό-

Ἄς εἶναι ὅμως. Μπορεῖ νὰχει ὅποιες ιδέες θέλει ὁ Φαρδούλης, μὰ καιρὸς νὰ δείξει καὶ ἡ Εἰσαγγελία, τώρα ποὺ τέλειωσε πιά καὶ ἡ ἀπεργία τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Σιδηροδρόμου, πὺς ἔχει κι αὐτὴ τίς ιδέες τῆς καὶ νὰ χτυπήσει κατακέφαλα τὴν καινούρια αὐτὴ δημοκρατία.

ΑΠΟ

τὴ μεγάλη γιαντρικὴ καὶ κοινωνικὴ μελέτη τοῦ κ. Φώτη Φωτιάδου, τοῦ σοφοῦ ἐπιστήμονα τῆς Πόλης, «Τὸ Χτικιό», τυπώσαμε ὡς τῶρα δύο κεφάλαια, τὸ «Κλίμα» καὶ τὸν «Πυρετὸ», καὶ τυπώνουμε σήμερα στὴν ἐπιφυλλίδα καὶ τρίτο κεφάλαιο, τὴ «Φυματίωση στὸ λάρυγγα». Ὅσο νὰ βγεῖ ἡ μελέτη αὐτὴ σὲ βιβλίο, ἐλπίζουμε νὰ μᾶς στείλει κι ἄλλα κεφάλαια ὁ σοφὸς συνεργάτης μας, κ' ἔτσι οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» θὰ διαβάσουν, πρὶν τυπωθεῖ ἀκόμα τὸ βιβλίο, τὰ σπουδαιότερα μέρη του.

Εἶναι ὅμως ἀνάγκη ἐδῶ νὰ δώσουμε καὶ μιὰ ἐξήγηση στοὺς ἀναγνώστες μας· πολλοὶ μᾶς παραπονεθήκανε πὺς τῆρα τοῦ κ. Φωτιάδου τὰ καταστρέφουμε μὲ τῆπειρα τυπογραφικὰ λάθια ποὺ τοὺς ἀφίνουμε. Τὰ τυπογραφικὰ λάθια εἶναι κι αὐτὰ μιὰ ἀπὸ τίς Ρωμαϊκές πληγές, δὲν μπορούμε λοιπὸν ὀλωσδιόλου νὰ λείπουν κι ἀπὸ τῆρα τοῦ κ. Φωτιάδου, μὰ πρέπει νὰ μάθουν οἱ ἀναγνώστες μας πὺς δὲ φταῖνε γιὰ ὅλα τὰ λάθια οἱ τυπογράφοι, γιὰτὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Χτικιοῦ» δὲν ἀκολουθεῖ πιστὰ σὲ ὅλα τὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ζητώντας νὰν τὴν ἀπλοποιήσει ὅσο μπορεῖ περισσότερο.

Ἰσως καμιά μέρα τάπορσάσει νὰ μᾶς ἐξηγήσει τὸρβογραφικὸ του σύστημα, καὶ πρέπει νὰ τὸ κάνει ἀφοῦ πολλὰ θάχουμε νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ μιὰ τέτια ἐξήγηση. Ὁ κ. Φωτιάδης δίνει γερεὶς σκεπαρινέες στὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ποὺ τῆς χρειάζεται στ' ἀλήθεια φουρνέλλο γιὰ νὰ φύγει ὀλωσδιόλου ἀπὸ τὴ μέση ὁ φοβερός αὐτὸς μπελάς.

ΚΑΘΑ

ἐλέγετο . . . — Ἡ Κυβέρνηση σκέφτεται νὰ ξαναγυρίσει στὴ παλιὰ διοικητικὴ διαίρεση καὶ νὰ διαίρει, πάλι τὴν Ἑλλάδα σὲ δεκάξη νομούς. Ἐτοιμάζεται μάλιστα καὶ τὸ νομοσχέδιο ποὺ θὰ ψηφιστεῖ ἀπὸ τὰ πρῶτα πρῶτα στὴ Βουλῇ μὲ τὴν καινούρια Σύνοδο.

Κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὰ ἴδια. Πότε περσότε-

να τώρα. Καμιά ἐνόχληση ἄλλη παρὰ βῆχα καὶ διπλοφωνιὰ πότε πότε. Στοὺς τέτοιους ἡ φυματίωση καὶ στὰ πνεμόνια μένει στάσιμη. Τοπικὴ θεραπεία ἐδῶ περιττή.

Στὴν ἐπιγλωττίδα πολλὲς φορές ἡ φυματίωση ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καταστρέφει, ἀπ' ἄλλο οὐλώνει.

Ἡ περπατησιὰ εἶναι ἀργή, μᾶς δίνει καιρὸ νὰ βοηθήσουμε τὴ φύση στὸ ἔργο τῆς. Κόφτοντας μὲ τὸ διπλοχούλιαρο τὰ πγὶο βλαμμένα μέρη προχωρεῖ τὴ οὐλωση. Σὲ τέτοιους ἄρρωστους ὁ λάρυγγας μᾶς δίνει μιὰ ιδέα τοῦ τί γίνεται μὲς τὰ πνεμόνια. Θὰ μιλήσουμε γι' ἀφτὰ ἄλλῳ.

Τέλος τὰ φυμάτια καὶ στὸ λάρυγγα πρέπει νὰ τὰ πολεμοῦμε ἀφοῦ τὰ πολεμοῦμε στὰ γάγγλια, στὰ κόκαλα καὶ σ' ἄλλα μέρη. Εἶναι βέβαια πολὺ πγὶο δύσκολος ὁ πόλεμος ἐδῶ παρὰ παντοῦ ἄλλῳ. Εἶναι τώρα 30 χρόνια ποὺ κοιτάζω φυματικούς· εἶδα χιλιάδες καὶ δοκίμασα ὅλων τῶν εἰδῶν τίς θεραπείες. Σὲ μερικοὺς, σὲ λίγους εἶδα τὸ λάρυγγα νὰ γιαντρεφεῖ κι ἄμα ἔλειψε τὸ βάσανο τοῦτο νὰ γυρίσουν ὅλα στὸ καλὸ· ἡ πάθηση σταμάτησε κι οἱ ἄνθρωποι ἀφτὸι πολλὰ χρόνια τώρα εἶναι καλά. Σ' ἄλλους εἶδα τὴν πάθηση νὰ γιαντρεφεῖ στὸ λάρυγγα μὰ στὰ πνεμόνια νὰ ἔακολουθεῖ ἀσταμάτιστη

ρους νομούς, τότε λιγότερους. Κι όχι γιατί είναι καμιά ανάγκη, αλλά γιατί έτσι τὸ θέλουν κάθε φορά οἱ κοματάρχες. Καί ἡ Κυβέρνηση δὲν μπορεῖ παρά νὰ κάνει τὸ θέλημά τους, γιατί αὐτοὶ διοικούν, ἔρα κι αὐτοὶ διακυβεύουν, τὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὸ τὸ λίγο δείχνει τὰ γενικά χάλια μας. Τόσα χρόνια τώρα χανόμαστε σὲ πειράματα νὰ βρούμε σὲ πόσους νομούς συμφέρει νὰ διαιρεθῇ τὸ Κράτος. Κι ὅταν αὐτὸ δὲν κατορθώσαμε ἀκόμα νὰ βρούμε, τότε θὰ μᾶς μείνει καιρὸς νὰ σκεφτοῦμε καὶ γιὰ τῆλλα, τὰ σοβαρώτερα;

ΜΙΑ

μεγαλοφυΐα μὲ οὐρά! Ταξιδεύοντας ἀστὴ ὕψη τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ὁ Ἀνοητόπουλος ὁ Κεχηναῖος ἀνακάλυψε — φανταστῆτε νὰ γίνονται ἀνασκαφές καὶ στὰ ὕψη! — πῶς στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ βλάκες εἶναι μεγαλοφυΐες! Κ' ἔχει δίκιο, ἀφοῦ στὴν Ἑλλάδα βρεθῆκανε φημερίδες νὰ χαραχτηρίσουν τις ἀνοησίες του γιὰ μεγαλοφυΐες.

Τὴν ἔπαθε ὅμως κι ὁ Γιαννόπουλος γιὰ χάρη του, ἀφοῦ ἡ «Ἀκρόπολις» σ' ἕνα ἀπὸ τὰ περασμένα φύλλα της ἔγραψε πῶς σὲ μερικά μέρη συμφωνεῖ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀνοητόπουλου μὲ τὸ βιβλίο τοῦ Γιαννόπουλου. Ὅσο κι ἂν ἀδιάντροπα μίλησε γιὰ τὴ δημοτικὴ καὶ τοὺς ἀρχηγούς της ὁ φίλος μας Περικλῆς Νεοπνευματόπουλος δὲν μπορούμε ποτὲ νὰν τονε συγκρίνουμε μὲ τὸν Ἀνοητόπουλο, γιατί ἐπιτέλους ἂν ξεζουμιαστῇ τὸ βιβλίο τοῦ Γιαννόπουλου μπορεῖ νὰ βγάλει μιὰ δυὸ σελίδες γερές, ἐνῶ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀνοητόπουλου ὅσο γενναῖο ξεζουμιασμα κι ἂν πάθει, τίποτ' ἄλλο ἀπὸ κούφια καρδία δὲ θὰ βγάλει. Τυπώθηκε δὲ κι ὅλο στὶς φημερίδες κι ὅσοι εἶχατε τὴν παληκαριά νὰν τὸ διαβάσετε τὸ εἶδατε.

Στὸ ἀστυνομικὸ τμήμα

Ὁ ἀστυνόμος. (Καλὸς ἄνθρωπος. Μία ἐξαίρεση), Βλέπεις, παιδί μου, τί ἀσχημο πράμα εἶναι τὸ πιστό; Ἄ δὲν ἔπινες, δὲ θάσωνα τώρα ἔδω μέσα.

Ὁ μεθυσμένος. Ὁχι, κύρ ἀστυνόμε... Δὲν ἔκαμα ἀσχημα πού ἦπια... Ἐπρεπε νὰ μὴ βγῶ δὴ ἀπὸ τὸ καπελαῖο ἔτσι πιωμένος... Δὲ θὰ μὲ πιάνετε τότες.

Ὁ ἀστυνόμος. Ἄν πῆγαινες νὰ δουλέψεις, παλιόσκυλο, δὲ θάσωνα κλέφτης, λωποδύτης!

Ὁ λωποδύτης. Γιατί, κύρ ἀστυνόμε; Ἐγὼ δουλέω καλῆτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον. Κάθε σκέπαση τοῦ ἡλίου πουλῶ στὴν κοσμάκη κηπιμισμένα γυαλιά. Ἀνεργος λογιέμαι;

καὶ νὰ θανατώνει τὸν ἄρρωστο. Εἶναι βέβαια τούτη ἡ καλῆτερη ἀπόδειξη πῶς ἡ οὐματίωση στὸ λάρυγγα εἶναι κάποτες γιαντρεψτή. Μὰ κι ὅταν ἀκόμα δὲν περιμένουμε θεραπεία χρεὸς μας εἶναι ν' ἐλαφρύνουμε τὰ βάσανα.

Ὅταν τὸ πρίξιμο εἶναι χυτὸ σ' ὅλο τὸ λάρυγγα καὶ βοήθια ἀπ' τὸ φυσικὸ δρόμο δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ, ἀνάγκη ν' ἀνοίξουμε δρόμο κάτω ἀπ' τὸ λάρυγγα. Ἡ τραχεοτομία γλυτώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπ' τὸ πνίξιμο, ἀπ' τὴ φοβερὴ δίψα τοῦ αἵρα.

Ἄλλοτες ἡ φλόγωση προχωρώντας φέρνει μιὰ ἀγκύλωση στὴ θηλύκωση ἀναμεταξύ τὸν κρίκο καὶ τὴν ἀρύταινα. Ὅταν ἡ ἀγκύλωση γίνῃ καὶ στοὺς διὸ ἀρμούς (τοὺς κρικαρυταινικούς) φέρνει δίσπνοια τόσο ὥστε ν' ἀναγκαστοῦμε νὰ τραχεοτομήσουμε τὸν ἄρρωστο.

Ἄλλοτες ἀπὸ νωρίς, ἄλλοτες ἀργότερα ὅταν προχωρεῖ πρὶν ἡ οὐματίωση στὸ λάρυγγα, ἀρχίζουν οἱ δυσκολίες στὸ κατάπνιμα. Ἀληθινὰ βάσανα τοῦ Ταντάλου μὲ παραπάνισμα τὸν πόνο. Χρεὸς μας νὰ τ' ἐλαφραίνουμε ὅσο μπορούμε. Μὲ τὴν τοπικὴν θεραπεία μαζί χρειάζεται καὶ τοπικὴ βοήθια κάθε φορά τὴν ὥρα πού θὰ φάγει ὁ ἄρρωτος. Ἡ τοπικὴ βοήθια γίνεταί μὲ διάφορα ἀναισθητικά, παλιά καὶ

ΣΤΗ ΜΑΝΤΡΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΓΙΩΡΓΗ

Εἴταν Ἀπρίλης. Μῆνας πού μοσκοβολοῦσε ἡ γῆς ἀπὸ τὰ βότανα καὶ ἀπὸ τὰ λουλούδια. Ἐποχὴ πού κάνει καὶ τοὺς γέρους νὰ φτερουγίζουν καὶ νὰ θυμούνται τὰ νιάτα τους, τότες πού μᾶς προσκάλεσε ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς στὴ μάντρα του νὰ μᾶς κἀνῃ «ζιαφέτι».

Πόσα καὶ πόσα χρόνια, κι ὡς τόσο δὲ θὰ ξεχάσω τὴ χαρὰ καὶ τὴ γλύκα τῆς μέρας ἐκείνης. Εἴμασταν καμιά δεκαριά κορίτσια, καὶ πέντ' ἔξη ἡλικιωμένες γυναῖκες. Καὶ ἀκαβαλιέρος μας εἴταν ἕνας γέρος, μὰ ἀπὸ κείνους τοὺς γέρους πού ἔχουν ἀνακατωμένο τὸν κόσμο μὲ τὸ χουλιάρι, κι ἀπογεμίνες ὅλες του τίς χαρές καὶ τίς πίκρες. Ὅποια πέτρα ἀνασήκωνες, ἀποκάτω τὸν ἔβρισκες. Τέτοιος ζυπνὸς ἄνθρωπος εἴταν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ἔγινε ἀρχηγός, κ' ἐμεῖς τὸν ἀκολουθοῦσαμε. Εἴτανε μιὰ χαρὰ νὰ βλέπης καραβάνι ἐλάκερο ἀπὸ γαϊδουράκια νὰ παίρνουν τοῦ κάμπου τὸν ἀνήφορο καὶ ν' ἀκούς τὰ γέλοια καὶ τὰ κᾶχλανα πού ἀντιλαλούσανε στὰ βουνά, καθὼς πηγαίναμε κατὰ τὸ Βασιό, ἐκεῖ στὴ μάντρα πού μᾶς πρόσμενε ὁ φίλος μὲ τὴ δική του τὴν παρέα, γυναῖκα, κόρες, ἀδερφίς, ἀξιδέρφες, κ' ἕνα σωρὸ γειτόνισσες, πού σὰν ἀνταμωθήκαμε κατάντησε πιά γάμος σωστός. Τί φαιλιά ἐκείνη τοῦ Μπάρμπα Γιωργῆ, καὶ τί καλωσύνη! Δὲν ἤξεραν τί νὰ μᾶς κάμουν, καὶ πῶς νὰ μᾶς περιποιοῦνε. Μᾶς ἔψαν καφέ, μᾶς φέρανε γάλα, μᾶς δώσανε καϊμάκι, κ' ὕστερ ἀπὸ μιὰς ὥρας γλῆντι σκορπιστήκαμε ἄλλος ἀπὸ δῶ ἄλλος ἀπὸ κεῖ μέσα στὶς πρασινάδες, καὶ θαμάζαμε ἐκείνες τίς κρυμμένες τίς ὁμορφιές πού μόνο ἡ ἔρημιὰ λές καὶ τίς χαίρεται! Βουνὰ καταπράσινα καὶ σπαρμένα μῦρα κι ἀσπριτίες. Καρυδιές καὶ πλατάνοι θεόρατοι. Ποτάμια καὶ νερά νὰ κατρακυλοῦν ἀπὸ παντοῦ. Ροδάφνες καὶ λυγαριές ἀνάμεσα στὶς ρεματιές. Καὶ τ' ἀρνιά νὰ βόσκουνε τριγύρω μὲ τ' ἀσώπαστά τους κουδούνια. Ὅσο ἀπ' ἀηδόνια κι ἀπὸ πουλιά, ἔλεγε κ' εἶχαν τὸ μεγάλο πανηγύρι τοὺς ἐκεῖ πέρα.

Σ' ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ μαγεμένο τὸ μέρος διαλέξαμε κ' ἐμεῖς τὸν πιὸ ἀψηλὸ πλάτανο καὶ κάμαμε κούνια. Μεσοῦρανα ἔβγαῖναν τὰ τραγούδια μας κ' οἱ φωνές μας, μεσοῦρανα πῆγαῖνε κ' ἡ χαρὰ μας. Πόση ὥρα ξεχαστήκαμε μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀπόλαυση δὲ θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι ὅμως πῶς ἀπάνω στὸ

χαλασμό ἐκεῖνο εἶδαμε κ' ἤρχονταν ὁ φίλος ἀπὸ μακριὰ σφυρίζοντας καὶ φωνάζοντας μὰ ποιὸς ἔκουγε! Σίμωσε καὶ κάθισε χαμογελώντας σὲ μιὰν ἀκρὴ ὥσπου τέλειωσαν τὰ τραγούδια, κ' ἔπειτα μὲ καλόκαρδο χαμογέλοιο μᾶς λείει. «Μὰ δὲν πεινάσετε μαθὶ ἐσεῖς; Πέρασε μεσημέρι. Κοπίαστε καὶ μᾶς περιμένει τὸ τραπέζι, ἔτοιμο τόσο ὥρα». Τότες κ' ἐμεῖς καταλάβαμε τὴν πείνα μας, καὶ μ' ἐκείνη τὴν ὀρεξὴ σηκωνόμαστε καὶ πηγαίνουμε, ὁμπρὸς ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς κ' ἐμεῖς ὅλες κατόπι του, χωρταεύοντας καὶ πειραζοντας τον, ὡς τὴ μάντρα.

Μόλις πλησιάσαμε, καὶ μᾶς πῆρε ἡ μυρουδιά τοῦ ψητοῦ. Ἄχ, ἔλεγε ἡ μιά, τί ὁμορφὰ πού μυρίζει! Ὁχ, ἔλεγε ἡ ἄλλη, καὶ δὲς τοῦ γέλοια καὶ κᾶχλανα. Πάμε δὲ, καὶ τί νὰ δοῦμε! Ἐνα τραπέζι στρωμένο ἀπάνω σὲ παχειὰ πρασινάδα μὲ πολλὲς πολλὲς ρήγανες ἀπλωμένες ἀπάνω, κ' ἐτοιμες νὰ δεχτοῦνε τάρνι. Καθίζουμε ἕνας γύρος ὅλοι, ἀνοίγουμε κ' ἐμεῖς τίς προμήθειες μας, βγαζοῦμε ὅτι πρόχειρα εἶχαμε μαζί μας, τὰ στρώνουμε γύρω γύρω, καὶ στὴ μέση μπῆκε τάρνι μὲ τὴ σούβλα ὅπως εἴταν, καὶ μὲ δίπλα μεγάλη τσότρα κρασί. Ὁ γέρος μας σὰν τὰ εἶδε ὅλ' αὐτά, καὶ σὰ μᾶς κοίταξε ὅλες ἔτσι χαρούμενες, τὸν πῆρε κατὶ σὰν γλυκὸ πρᾶπονο, κι ἄρχισε νὰ γελά μὰζὺ καὶ νὰ κλαίγῃ. Ποιὸς ξέρει τί νὰ ἤρθανε στὸ φουρτουνιασμένο τὸ νοῦ του ἐκείνη τὴν ὥρα! Ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς ὅμως, σὰν πιὸ πραχτικὸς αὐτὸς καὶ πιὸ ἀτάραχος, ἀνασηκώνας καὶ τοῦ λείει. «Ἐρχεσαι νὰ μὲ βοηθήσης Μπάρμπα Κωσταντῆ, νὰ κόψουμε τάρνι; Μετὰ χαρὰς, τοῦ κάνει ὁ γέρος. Κ' ἔτσι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἄλλαξε τοῦ γέρου μας τὸ νοῦ καὶ τὸν ἔβαλε στὸ μέραςμα τοῦ ἀρνιοῦ, ὡς πού ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ κρασιοῦ, καὶ τότες πιά ὁ γέρος τὰ ξέχασε ὅλα, καὶ ξανάγινε ἔξαφνα παληκαρι. «Καλὸς νὰ σ' ἔβρω» τὴ μιά, «Καλὸς νὰ σ' ἔβρω» τὴν ἄλλη, εὐκίς, πειράγματα, λόγια, καὶ γέλοια ἀτίλειωτα. Μὰ τί ὀρεξὴ εἴταν ἐκείνη! Ὁ ὀρεξὴ τῆς ψυχῆς, πού φέρνει καὶ τὴν ἄλλη τὴν ὀρεξὴ. Βραδύαζε, σάπασαν τὰ πουλιά, κ' ἐμεῖς ἀκόμα γλεντούσαμε.

Σὰν ἄρχισε νὰ παραβραδιάζῃ, γυρίζει καὶ μᾶς λείει ὁ γέρος. Αἶ, κορίτσια, τί σκοπὸ ἔχετε; Δὲ θὰ φύγουμε; Τότες φωνάζει ὁ ἄλλος ἀπὸ μέσα. Ἀμὲ αὐτὸ τὸ γιαούρτι πού τὸ ξεχάσαμε, τί θὰ γίνῃ; Ὁμπρὸς λοιπὸν, τὸ γιαούρτι, κι ὅτι ἄλλο περίσσει ἀπὸ τὸ μεσημέρι! Καὶ ξανακαθίζουμε στὸ τραπέζι! Κατάντησε πιά νὰ μὴ βλέπουμε σὰν ξεκινήσαμε.

νέα — πιτσιλίσματα μὲ Κοκαίνα ἢ στοβαίνα σὲ ἀριὰ διάλυση 1 στα 1000, στα 500, στα 100 κτλ. μὲ τὴν κατάλληλη πιτσιλίστρα 1/4 τῆς ὥρας πρὶν τὸ φαγί. Εἴτε μὲ τὰ ἴδια φάρμακα σὲ πυκνὴ διάλυση 1:10 κ' 1 σὲ 5 χρίζουμε, ἐλβεφουμε μὲ τὰ κατάλληλα ἐργαλεῖα τὸ λάρυγγα. Ἐν ἀπὸ τὰ πρὶν βοηθητικά (τοπικά) χρίσματα γίνεται μὲ τὸ ὀρθοφόρμι.

menthol	1,0-4,0
Huile d'amanes douces	7,0
jaune d'oeuf	6,0
orthoforme	2,0-4,0
Eau destillée q. s. p. f. s. a.	
emulsion de 25 gram.	

Τὸ γαλάτωμα τοῦτο πρέπει νάναί μὲ τέχνη φτιασμένο, τὸ ἀμυγδαλόλαδο καὶ τὸ κητρινάδι τ' ἀβοῦ πολὺ φρέσκα. Κάθε δυὸ ἢ τρεῖς μέρες ἀναλογία τὸν καιρὸ, νὰ γίνεται νωπὸ. Μὲ μιὰ κατάλληλη συρίγγα χύνουμε ἕνα ἀρκετὸ ποσὸ στὸ λάρυγγα ἢ τὸν ἀλβεφουμε μ' ἕνα παμπασχοφόρο.

Πάντα δὲν μπορεῖ ὁ γιατρός νὰ εἶναι στὴν ὀρσμένη ὥρα γέμα καὶ δαίπνο, παρὸν γιὰ νὰ κάνει τὰ χρειάζομενα. Γι' ἀπὸ ἃς διαλέξει ἀπ' τοὺς τριγυρινούς τοῦ ἀρώστου κανένα, ζυπνὸ καὶ πιτήδειο ἄνθρωπο νὰ τὸν δασκαλέψῃ. Κι' ὁ ἴδιος ὁ ἄρρωτος ἂν

εἶναι πιτήδειος μπορεῖ κάποιες φορές νὰ τὰ καταφέρει. Ἐπιμονὴ κ' ὑπομονὴ θέλει. Ἀνθρώποι πού θὰ βασανίζονταν φριχτά γιὰ νὰ κατεβάσουν μερικές βούκες, ἢ πού θάμεναν νηστικά, μπορεῖ νὰ τοὺς κάμει κανεὶς νὰ καλοσάγουν καὶ νὰ μὴν πονοῦν.

Γιὰ μιὰ νέα θεραπευτικὴ ἀγωγή πρέπει νὰ πούμε ἔδω διὸ λόγια: Μὲ μιὰ λαστιχένια φασκιά σφίγγουμε τὸ λαιμὸ ἀρκετὰ, ὥστε νὰ κρατιέται τὸ αἷμα πάνω ἀπ' τὸ σφιγμένο μέρος ἡ φασκιά εἶναι 2-3 ε. κ. μ. πλατιά κι ὡς 1 1/2, μέτρο μακριὰ: μπᾶναι κάτω ἀπ' τὸ καρδί, ὅσο τὸ δυνατό πρὶν χαμηλὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ δίχως νὰ γλυστρά κατ' ἀπάνω. Ντυλίζοντάς την, τὴ σφίγγουμε ὅσο δέχεται ὁ ἄρρωτος, δίχως νὰ στεναχωριέται πολὺ. Μετὰ τίς πρώτες δοκιμὲς συνειθίζει καὶ δέχεται κάμπισσ σφίξιμο. Ἀντὶς τὴ λαστιχένια φασκιά μπορεῖ νὰ χρησιμεύει κ' ἕνα σωληνάρ: καουτσουκένιο.

Μὲ τὸ σφίξιμο τοῦτο κρατιέται τὸ αἷμα, μαζέβεται, στοιβάζεται σὰ νὰ πείς, πέρα ἀπ' τὸ σφιγμένο μέρος, καὶ φέρνει ἐκεῖ μιὰ αἰμοπληθιὰ μιὰ ὑπεραιμία.

Τὸ μεγαλύτερο καλὸ πού κάνει τίς παραπάνω φορές ἡ ἀγωγή ἀπὸ εἶναι πού ἡσυχάζει τὸν πόνο στὸ λάρυγγα, στὸ λαιμὸ, στ' ἀφτιά. Μόλις ξεντι-

